

Meslek Yüksekokulları İle İlgili Türkiye’de Hazırlanan Lisansüstü Tezler Üzerine Genel Bir Değerlendirme

Murat ASLANYÜREK
Öğr.Gör., Kırklareli Üniversitesi,
Türkiye
m.aslanyurek@klu.edu.tr

Can DEMİREL
Öğr.Gör., Kırklareli Üniversitesi,
Türkiye
candemirel@klu.edu.tr

Ahmet ALTAY
Dr.Öğr. Üyesi., Bartın Üniversitesi,
Türkiye
ahmetaltay57@hotmail.com

Özet

İş dünyasının ihtiyaç duyduğu teknik becerilere sahip meslek elemanlarını yetiştiren meslek yüksekokulları, bulunduğu ülkenin ekonomik ve endüstriyel kalkınmasına önemli katkılar sağlayan akademik kurumlardır. Bu özellikleriyle meslek yüksekokulları akademik hayatın önemli unsurlarından birisidir. Nitekim literatüre bakıldığında meslek yüksekokulları ile ilgili gerek dünyada gerekse ülkemizde birçok farklı bilim dalında bildiri, makale, kitap, proje, tez vb. birçok akademik çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda her bilim dalı kendi alanının bakış açısıyla meslek yüksekokullarını incelemektedir.

Bu araştırmada 1995-2018 yılları arasında Türkiye’de meslek yüksekokulları ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezler incelenmiştir. Belgesel tarama modelinde gerçekleştirilen çalışmada, amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından 1996-2018 yılları içerisinde arşivlenen ve meslek yüksekokulları hakkında hazırlanan 130 tez oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan 130 tez, çalışma için oluşturulan “Tez Değerlendirme Formu” ile türleri, konuları, yıllara göre dağılımı, gerçekleştirildiği enstitülere göre dağılımı, kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı, ölçme araçlarına göre dağılımı ve örneklem gruplarına göre dağılımına göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular yüzde ve frekans değerlerine dayalı bir şekilde yorumlanmış olup, tablolar ve grafikler üzerinde gösterilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, meslek yüksekokulları ile ilgili hazırlanan yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu, tezlerde en çok nicel araştırma yönteminin ve ölçme aracı olarak ölçeklerin kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca tezlerde ağırlıklı olarak müfredat, öğrenci ve öğretim elemanlarını merkeze alan konuların ele alındığı da tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Meslek Yüksekokulları, Lisansüstü tezler, Mesleki eğitim, Belgesel tarama

An Overall Assessment of Graduate Dissertations in Turkey Prepared With Respect to Vocational Schools

Abstract

Vocational high schools, which train the professional staff with the technical skills needed by the business world, are academic institutions that make important contributions to the economic and industrial development of the country in which they are located. With these characteristics, vocational schools are one of the important elements of the academic life. As a matter of fact, when the literature is examined, it is seen that many academic studies with respect to vocational schools such as papers, articles, books, projects and dissertations have been conducted in many different branches of science both in the world and in our country. In these studies, every branch of science examines the vocational schools from the perspective of their field.

In this study, the graduate dissertations prepared with respect to vocational schools between the years of 1996 and 2018 in Turkey were examined. In the study which was carried out in the descriptive survey model, the criterion sampling method was used. The sample of the study was composed of 127 dissertations which had been prepared with respect to vocational schools and had been archived by YÖK’s Department of Publication and Documentation between the years of 1996 and 2018. A Dissertation Evaluation Form was developed in order to classify the dissertations and these 127 dissertations were analyzed by being classified according to their types, subjects, their distribution by years, their distribution by the institutes, their distribution by their research methods, their distribution by their measurement methods and their distribution by their sample groups. SPSS (Statistical Package

for Social Sciences) 24.0 package was used in the analysis process. The findings of the study were interpreted based on percentage and frequency values and were shown on tables and graphs. According to the results of the study, it was determined that the number of the master's dissertations prepared with respect to vocational schools was greater than the doctoral dissertations and it was determined that the most quantitative research method and scales as a measurement tool had been used in the dissertations. In addition, it was also determined that the dissertations had mainly focused on subjects that centered on curricula, students and instructors.

Keywords: Vocational Schools, Graduate Dissertations, Vocational Training, Descriptive Survey Model

GİRİŞ

Günümüz dünyasında birçok ülkenin insan kaynaklarını geliştirme politikalarında, işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun elaman yetiştirmek için önemli çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Bu çalışmalar hem eğitim arzının insan gücü ihtiyaçlarına paralel şekilde geliştirilmek, hem de eğitim ile işgücü piyasası arasındaki işbirliği ve etkileşimi güçlendirmek açısından son derece kritik bir role sahiptir. Meslek yüksekokulları ülkelerin meslek elemanı yetiştirme politikalarında en stratejik role sahip eğitim kurumlarıdır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler sanayi ve hizmet sektöründe daha güçlü olabilmek için meslek yüksekokullarına önem, öncelik ve ağırlık vermek zorundadır. Zira meslek yüksekokulları sanayi ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirerek hem uluslararası rekabet gücünü artırma hem de ekonomik kalkınmayı hızlandırma potansiyeline sahiptirler.

Meslek yüksekokulları yukarıda bahsedilen özellikleriyle akademik hayatın da önemli öğelerinden birisini teşkil etmektedir. Nitekim literatüre bakıldığında meslek yüksekokulları ile ilgili gerek dünyada gerekse ülkemizde birçok farklı bilim dalında bildiri, makale, kitap, proje, tez vb. birçok akademik çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda her bilim dalı kendi alanının bakış açısıyla meslek yüksekokullarını incelemektedir. Meslek yüksekokulları ile ilgili yapılan çalışmalar:

- Meslek yüksekokullarının tanıtılması,
- Meslek yüksekokullarının mevcut durumunun ortaya konulması,
- Mesleki eğitime yönelik çalışmalara dikkat çekmesi,
- Meslek yüksekokullarının üstlenmiş olduğu, sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara elemanları yetiştirmek görevini yerine getirme durumunu ortaya koyması,

Açılarından son derece önemli işlevler görmektedir. Bu çalışmada 1995-2018 yılları arasında Türkiye’de meslek yüksekokulları ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezler ele alınacaktır. Ancak öncesinde eğitim, mesleki eğitim ve meslek yüksekokulları hakkında bir kavramsal çerçeve oluşturmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Eğitim, Mesleki Eğitim ve Meslek Yüksekokulları: Kavramsal Çerçeve

En genel anlamıyla eğitimi kişilerin davranışında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlamak mümkündür (Ertürk, 1972, s. 77). Mesleki eğitim ise bireyin iş becerilerinin ve yeteneklerinin geliştirilerek, mesleki tutum ve iş alışkanlıklarının kazandırıldığı geniş bir süreci kapsamaktadır (Uçar ve Özerbaş, 2013, s. 244). Meslekî eğitim, toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde istihdam edilecek nitelikli insan gücü yetiştirilmesi amacıyla gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerin sistemli olarak verildiği eğitim türüdür (MEB, 2013, s. 11; Turkaya, 2013, s. 6). Çelenk ve Çamtosun (2009, 160) mesleki eğitimi, bireylere çalışma hayatında geçerliliği bulunan, meslek için gereken bilgi, beceri ve mesleki deneyim kazandıran ve bireylerin yeteneklerinin farklı yollarla geliştirilmesi süreci olarak ifade etmektedirler. Ulus, Tuncer ve Sözen (2015) ise mesleki eğitimi, bilme kavramını beceriye dönüştürme veya teorik bilginin, pratik eğitimle tamamlaması ve bireyin istihdama yönlendirebilmesi şeklinde tanımlamışlardır.

Türkiye’de mesleki eğitimin verildiği en önemli eğitim kurumlarından birisi meslek yüksekokullarıdır. Ön lisans düzeyinde mesleki eğitimin verilerek, ekonomik kalkınmayı ve eğitilmiş insan gücü kazanımını artıran iki yıllık yükseköğretim kurumları olan (Turkaya, 2013, s. 6) meslek yüksekokulları 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda (1981) ise “*Belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren yükseköğretim kurumu*” olarak tanımlanmaktadır.

Verdikleri mesleki eğitim ile öğrencilerinin teknoloji, sosyal ve ekonomik hayatta meydana gelen hızlı değişimlere daha hazırlıklı olmasını sağlayan meslek yüksekokulları, mesleki ve teknik eğitim sisteminin en önemli aşamalarından biridir. Meslek yüksekokulları; sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerine yeterli bilgi, beceri ve yetenek sahibi ara işgücü yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. (Gökbulut, 2011, s. 35) Başka bir ifade ile meslek Yüksekokullarının kuruluş amaçları arasında; öğrenenlere gerekli görülen bilgi ve becerileri kazandırarak, mezuniyet sonrası alanlarıyla ilgili sektörün ara eleman ihtiyacını karşılamak yer almaktadır (Şahin ve Fındık, 2008, s. 68). Meslek yüksekokullarının sağladığı faydalardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Kazu ve Demirli, 2002; Temel, 2006):

- Sektörün beklentilerinin yerine getirilmesi
- Üretimde verimlilik ve niteliğin sağlanması
- İstihdamın artırılması
- Daha düşük maliyetli ve nitelikli ürün ve hizmet üretilmesi
- İç ve dış pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi
- Kaynakların etkinlik, verimlilik ve rasyonellik esaslarına göre kullanılması
- Modern teknolojilerin takip edilmesi ve üretime aktarılması.

Yukarıda sıralanan faydaların yanı sıra, meslek yüksekokullarının -özellikle Türkiye’de- kırsal kesimde, küçük yerleşim birimlerinde ekonomik, sosyal ve kültürel canlılığı arttırmak gibi bir faydası daha bulunmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’deki ilçelerin büyük bir kısmında meslek yüksekokullarının varlığı bir tesadüf değildir. Meslek yüksekokulu olmayan ilçelerde de yöre halkı meslek yüksekokulunun kurulması için büyük çabalar harcamaktadır (Akbaba, Altay ve Demirel, 2017, s. 527-528).

Türkiye’de hazırlanan bütün kalkınma planlarında, ülkedeki ara insan gücü ihtiyacı sürekli olarak ortaya koyulmaktadır. Bu bağlamda büyüyen Türkiye ekonomisinin, küresel uluslararası pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi ve yeni istihdam alanlarının oluşturulması için meslek yüksekokulları ve bunların yetiştirdiği nitelikli teknik eleman sayısı son derece önemlidir. (Turkaya, 2013, s. 10) Türkiye’deki iş sektörlerinin nitelikli eleman bulunması konusunda büyük sıkıntı yaşadıkları gerçeği düşünülürse meslek yüksekokulları konusunda yapılması gereken çok fazla çalışma olduğu söylenebilir. (Aydın, 2018, s. 29). Bilhassa bu alanda yapılan akademik çalışmaların yapılacak uygulamalara ışık tutacağı açıktır. Buradan hareketle Türkiye’de kamu-özel sektörün ihtiyaç duyduğu ara eleman gücünü karşılayan ve mesleki eğitimin önemli bir bileşenini oluşturan meslek yüksekokulları hakkında ülkedeki bilim insanı ve araştırmacıların da nitelikli araştırmalar yapmaları beklenmektedir.

Amaç ve Yöntem

1995-2018 yılları arasında meslek yüksekokulları ile ilgili Türkiye’de hazırlanan lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini 1995-2018 yılları arasında meslek yüksekokulları ile ilgili Türkiye’de hazırlanan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından arşivlenen ve tez.yok.gov.tr web adresinde açık erişime sunulan tezler oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın verilerini elde etmek için 03 Nisan 2019 tarihinde YÖK Ulusal Tez Veri Tabanında kapsamlı bir tarama yapılarak 130 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Ulaşılan 130 tez çalışması pdf formatında bilgisayara kaydedilmiş ve kaydedilen tezler 10 maddeden oluşan ve tarafımızca oluşturulan excel formatındaki tez değerlendirme formu kullanılarak incelenmiştir. Daha sonra tez değerlendirme formundaki veriler sayısal değerlere dönüştürülerek frekans ve yüzde değerleriyle ifade edilmişlerdir.

Bulgular

Tablo 1: Yıllara ve Akademik Düzeylerine (Yüksek Lisans, Tıpta Uzmanlık, Doktora) Göre Tezlerin Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Toplam
1995	1	-	-	1
1996	1	-	-	1
1997	-	-	-	-
1998	1	-	-	1
1999	2	-	-	2
2000	2	-	-	2
2001	1	-	-	1
2002	-	-	-	-
2003	1	-	-	1
2004	4	-	-	4
2005	1	-	-	1
2006	9	-	-	9
2007	10	-	-	10
2008	5	1	-	6

2009	7	1	1	9
2010	6	-	-	6
2011	6	3	-	9
2012	9	1	-	10
2013	7	-	-	7
2014	8	1	-	9
2015	10	3	-	13
2016	5	1	-	6
2017	9	-	-	9
2018	11	2	-	13
TOPLAM	116	13	1	130

Tablo 1'e bakıldığında 1995-2018 yılları arasında 116'sı yüksek lisans, 13'ü doktora ve 1'i tıpta uzmanlık tezi olmak üzere toplam 130 tezin yapıldığı görülmektedir. Ayrıca tablodan 1997 ve 2002 yıllarında meslek yüksekokulları ile ilgili tez çalışmasının olmadığı da anlaşılmaktadır. 2015 ve 2018 yılları meslek yüksekokulları ile ilgili en fazla tezin hazırlandığı (13'er tez) yıllar olmuştur. 2011 ve 2015 yılları en fazla doktora çalışmasının (3'er doktora tezi) yapıldığı yıllar olurken, 2018 yılı ise 11 yüksek lisans tezi ile en fazla yüksek lisans tezinin yapıldığı yıl olmuştur. Tablo 1'de dikkat çeken bir diğer nokta da 2006 yılından itibaren meslek yüksekokulları ile ilgili hazırlanan tezlerin önceki yıllara nazaran dikkat çeken bir orandaki artışıdır. Özellikle 2008 öncesinde konu ile ilgili hiç doktora tezi bulunmazken, bu tarihten 2018 yılının sonuna kadar 13 doktora tezinin yapılması dikkat çekicidir.

Tablo 2: Meslek Yüksekokulu Odaklı Olma Durumlarına Göre Tezlerin Dağılımı

Evet	50
Hayır	80
Toplam	130

1995-2018 yılları arasında hazırlanan 130 tez içerik olarak incelendiğinde, Tezlerin 80'inin konu olarak odağında meslek yüksekokullarının olmadığı anlaşılmaktadır. Bu tezlerde genellikle araştırma sahası olarak meslek yüksekokulları, meslek yüksekokulu programları, meslek yüksekokulu öğrencileri ve öğretim elemanları tercih edilmiştir. Bununla birlikte tezlerin içeriğinde meslek yüksekokulları, meslek yüksekokulu programları, meslek yüksekokulu öğrencileri ve öğretim elemanlarına ilişkin konu başlıkları yoktur ya da yok denecek kadar azdır. Tezlerin 50'sinin ise konu olarak odağında meslek yüksekokulları bulunmaktadır. Bu tezlerin içeriklerine bakıldığında; meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş, meslek yüksekokullarına yerleşen adayların lise türleri, meslek yüksekokullarının altyapı, mekân ve donanımları, meslek yüksekokullarının iş dünyası ile ilişkileri, meslek yüksekokullarındaki öğrenci ve öğretim elemanlarının sorunları, Ders programları, Staj, istihdam sorunları, meslek yüksekokullarının nitelik ve kalite sorunları...vb. konuların ele alındığı görülmektedir.

Tablo 3: Enstitülere Göre Tezlerin Dağılımı

Enstitü Adı	Tez Sayısı
Adli Tıp Enstitüsü	1
Bilişim Enstitüsü	1
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	45
Fen Bilimleri Enstitüsü	8
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	12
Sosyal Bilimler Enstitüsü	62
TOPLAM	130

Meslek yüksekokulları ile ilgili hazırlanan tezlerin neredeyse yarısının (62 tez) Sosyal Bilimler Enstitüleri tarafından hazırlandığı görülmektedir. Bu konuda en fazla tezin yapıldığı ikinci enstitü ise 45 tez ile Eğitim Bilimleri enstitüleridir. Sağlık bilimleri enstitülerinde yapılan tez sayısı 12, Fen bilimleri enstitülerinde ise 8'dir. 24 yılı kapsayan zaman diliminde Adli Tıp enstitüsü ve Bilişim Enstitüsünde yapılan tez sayısı 1 ile sınırlı kalmıştır.

Tablo 4: Anabilim Dalları ve Bölümlere Göre Tezlerin Dağılımı

Bölüm Adı	Tez Sayısı
İşletme	17
Eğitim Bilimleri	16
Halk Sağlığı	8
Eğitim Programları ve Öğretim, İngiliz Dili Öğretimi	7
BÖTE,	6
Eğitim Yönetimi	5
Büro Yönetimi Eğitimi, Türkçe Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi.	4
Aile Ekonomisi ve Beslenme, Hemşirelik,	3
Beden Eğitimi ve Spor, El Sanatları Eğitimi, Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi, Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı, Güzel Sanatlar Eğitimi, Uzaktan Eğitim.	2
Basın ve Yayın, Bilgisayar Eğitimi, Bilgisayar Mühendisliği, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Eğitim Teknolojileri, Eğitim, Bilimleri Eğitimi, Eğitimde Program Geliştirme, Enformatik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, iç hastalıkları hemşireliği, İktisat, İlköğretim, İnsan Hakları, İnsan Kaynakları, İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi, İşletme Eğitimi, İşletme Yönetimi, Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitimi, Makine Eğitimi, Maliye, Matematik, Matematik Eğitimi, Müzik Eğitimi, Program Geliştirme ve Öğretim, Psikoloji, Sosyal Bilimler, Sosyal Politika, Temel İslami Bilimler, Toplam Kalite Yönetimi, Turizm İşletmeciliği, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi, Uygulamalı Psikoloji, Uygulamalı Sanatlar.	1
TOPLAM	130

1995-2018 yılları arasında meslek yüksekokulları ile ilgili yapılan tezlerin bölüm/ana bilim dalı olarak dağılımına bakıldığında, çok farklı bölümlerde ve anabilim dallarında bu konuda tez hazırlandığı göze çarpmaktadır. 17 tez çalışması ile en fazla tezin İşletme bölümünde yapıldığı görülmektedir. En fazla tez çalışmasının yapıldığı ikinci bölüm ise 16 tez çalışması ile eğitim bilimleri bölümü olmuştur. Halk sağlığı bölümünde 8 tez çalışması yapılırken, Eğitim Programları ve Öğretim, İngiliz Dili Öğretimi bölümlerinde ise 7'şer tez çalışması hazırlanmıştır. Bilgisayar Öğretimi ve Teknolojileri Eğitimi bölümünde meslek yüksekokulları ile ilgili yapılan tez sayısı 6'dır ve bu tezlerin özellikle 2000'li yıllardan sonra yapıldığı dikkat çekmektedir. Eğitim Yönetimi Bölümünde 5 tez yapılırken, Büro Yönetimi Eğitimi, Türkçe Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi bölümlerinin her birinde 4'er tez hazırlanmıştır. Aile Ekonomisi ve Beslenme ile Hemşirelik bölümlerinde hazırlanan tez sayısı 3'er tane iken, Beden Eğitimi ve Spor, El Sanatları Eğitimi, Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi, Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı, Güzel Sanatlar Eğitimi, Uzaktan Eğitim bölümlerinde ise 2'şer tez çalışması yapılmıştır. Basın ve Yayın, Bilgisayar Eğitimi'nden... Uygulamalı Sanatlar'a kadar 31 bölümde ise yalnızca 1 tez hazırlanmıştır.

Tablo 5: Kullanılan Yöntem Türüne Göre Tezlerin Dağılımı

Yöntem Türü	Tez Sayısı
Nicel Yöntem	106
Nitel Yöntem	16
Nitel ve Nicel (Karma) Yöntem	8
Toplam	130

Tablo 5'e bakıldığında tezlerin çok büyük bir kısmının nicel yöntem ile hazırlandığı göze çarpmaktadır. Nicel Yöntem ile hazırlanan 106 tezin çoğunluğunun betimleme, ilişkisel tarama ve deneysel desen yöntemleri kullanılarak oluşturulduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan 16 tezde ise nitel yöntem kullanılmıştır. Bu tezlerde de Alan araştırması, eylem araştırması, durum çalışması, Olgubilim gibi nitel yöntem türlerinden yararlanılmıştır. Meslek yüksekokulları ile ilgili hazırlanan 8 tez çalışmasında da hem nitel hem de nicel yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 6: Veri Toplama Tekniği

Veri Toplama Tekniği	Tez Sayısı
Anket Çalışması	103
Görüşme	15
Belge Taraması	13
Ön Test, Son Test	10
Diğer (Mobil ortam değerlendirmesi, web sayfası analizi, veri tabanı analizi, gözlem vb.)	6

Çalışma kapsamında ele alınan 130 tezde kullanılan veri toplama tekniklerine bakıldığında Tablo 5'teki bulguları destekler nitelikte; tezlerin çoğunluğunda (103 tez) nicel yöntemli çalışmalarda kullanılan anket tekniğinin tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca tezlerin 10'unda da ön test, son test tekniği uygulanmıştır. 15 tez çalışmasında görüşme tekniği ile veriler toplanırken, 13 tezde ise belge taraması kullanılmıştır. 6 tez de ise Mobil ortam değerlendirmesi, web sayfası analizi, veri tabanı analizi, gözlem vb. farklı teknikler tercih edilmiştir.

Tablo 7: Ele Alınan Örneklemeye Göre Tezlerin Dağılımı

Örneklem	Tez Sayısı
Öğrenci	104
Öğretim Elemanı	26
Sektör / İşveren	5
Mezun	3

Tablo 7'de çalışma kapsamında ele alınan tez çalışmalarının kullanılan örneklemeye göre dağılımları yer almaktadır. Çalışmalarda en fazla ele alınan örneklemeler meslek yüksekokulu öğrencileri (104 tez) olduğu görülmektedir. 26 tez çalışmasında ise örneklem olarak öğretim elemanları tercih edilmiştir. 5 tez çalışmasında sektör, işveren temsilcileri, 3 tez çalışmasında mezunlar tercih edilirken 7 çalışmada örneklem kullanılmamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1995-2018 yılları arasında Türkiye'de meslek yüksekokulları ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin değerlendirildiği bu çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Çalışma kapsamında değerlendirilen 130 tezin büyük bir çoğunluğu (116 tez) yüksek lisans düzeyindedir. Tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında ise özellikle 2000'li yılların ikinci yarısından itibaren meslek yüksekokulları ile ilgili yapılan tez çalışmalarının gözle görülür bir oranda arttığı görülmektedir. Meslek yüksekokulları ile ilgili yapılan doktora tezlerinin de bu dönemden itibaren başlamasını konuya ilişkin artan ilginin bir yansıması olarak değerlendirmek mümkündür.
- Çalışma kapsamında incelenen 130 tezin 80'inin meslek yüksekokulları ile direkt bağlantılı olmadığı anlaşılmaktadır. Bu tezlerde genellikle araştırma sahası olarak meslek yüksekokulları, meslek yüksekokulu programları, meslek yüksekokulu öğrencileri ve öğretim elemanları tercih edilmiştir. Bununla birlikte tezlerin içeriğinde meslek yüksekokulları, meslek yüksekokulu programları, meslek yüksekokulu öğrencileri ve öğretim elemanlarına ilişkin konu başlıkları yoktur ya da yok denecek kadar azdır. 50 tezin ise meslek yüksekokulları ile ilgili farklı sorunları ele aldığı görülmektedir.
- Hazırlanan tezlerin neredeyse yarıya yakını sosyal bilimler enstitüleri tarafından hazırlanmıştır. Başka bir deyişle tezlerin yarıya yakını sosyal bilimler alanındadır. Ayrıca Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından hazırlanan tez sayısı da (45 tez) dikkat çekicidir. Eğitim bilimleri alanında hazırlanan tezlerin içerikleri genellikle eğitimde yaşanan teknolojik dönüşümle bağlantılı konulardır. Son yıllarda Sağlık bilimleri alanında da meslek yüksekokullarına karşı ilginin arttığı gözlemlenmektedir. Sağlık bilimleri enstitüleri tarafından hazırlanan tez sayısı 12'dir. Bu tezlerin 8'i halk sağlığı bölümü tarafından hazırlanmıştır.

- Meslek yüksekokulları ile ilgili 49 ayrı bölümde 130 tez hazırlanmıştır. Bu tezler çok farklı içerik ve konuya sahiptir. Eğitim ile ilgili bölümler tarafından hazırlanan meslek yüksekokulları ile ilgili tezlerin sayısı oldukça dikkat çekicidir. Eğitim bilimleri ile ilgili bölümlerde toplam 74 tez hazırlanmıştır. İşletme bölümü 17 tez ile en fazla tez hazırlanan bölüm olmuştur.
- Tezlerin çoğunluğunda nicel yöntemin tercih edildiği, veri toplama tekniği olarak da anketin tercih edildiği göze çarpmaktadır. Anket çalışmalarında da öğrencilerin tercih edildiği dikkat çekmektedir. Örneklem olarak öğretim elemanlarını tercih eden çalışmaların sayısı da (26 tez) oldukça fazladır.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse; Türkiye’de meslek yüksekokulları ile ilgili pek çok farklı alanlarda, çok farklı bakış açılarıyla yüksek lisans ve doktora düzeyinde tezlerin hazırlandığını söylemek mümkündür. Özellikle eğitim bilimleri alanının diğer alanlara göre daha fazla bu konuya ilgi gösterdiği söylenebilir. İşletme ve sağlık alanlarında yapılan tez çalışmaları da dikkat çekici bir orandadır. Ayrıca son yıllarda bütün eğitim kurumlarını etkileyen ve yeniden şekillendiren değişim ve dönüşüm dalgasının izlerini meslek yüksekokulları ile ilgili tezlerde de takip etmek mümkündür. Nitekim eğitim bilimleri ile ilgili tezlerin büyük bir kısmının bilgisayar kullanımı, sosyal medya kullanımı, uzaktan öğretim, eğitimde kullanılabilecek veri tabanı modelleri, vb. teknoloji ile bağlantılı konular oldukları görülmektedir. İşletme alanında yapılan tezlerde ise meslek yüksekokullarına yönelik modern yönetim yaklaşımlarını temel alan çalışmaların çokluğu göze çarpmaktadır. Başka bir deyişle meslek yüksekokullarını etkileyen yönetsel, eğitimsel ve teknolojik dönüşüm dalgaları tezlerin de konusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışma yalnızca 1995-2018 yılları arasında Türkiye’de hazırlanan lisansüstü tezlerle sınırlı tutulmuştur. Meslek yüksekokulları ile Türkiye’de hazırlanan kitap, makale ve bildirin de dahil edildiği daha geniş kapsamlı bir çalışma bu konuda gelecekte yapılacak bilimsel çalışmalar için yol gösterici bir işleve sahip olacaktır. Çalışmada öneri olarak meslek yüksekokulları ile ilgili bibliyografik bir çalışma ve atıf analizi çalışması öneri olarak sunulmuştur.

REFERANSLAR

- Akbaba, Ş., Altay, A. ve Demirel, C. (2017). İlçelerin sosyal ve kültürel gelişiminde meslek yüksekokullarının rolü ve önemi: Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Örneği. *UMYOS, 6. International Vocational Schools Symposium: Student-Centered Approaches in Vocational Education, May 18-20 2017 Bosnia & Herzegovina, Volume 1*, içinde (ss. 526-532). Saraybosna: UMYOS.
- Aydın, E. (2018). Meslek yüksekokulu çocuk gelişimi dersinde puanlama yönergesine (rubrik) dayalı değerlendirmenin kullanılmasının öğrencinin akademik başarısına etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çelenk, H. ve Çamtosun, İ. (2009). Ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin kalitesi ve bu eğitimin meslek yüksekokullarındaki muhasebe eğitimine etkilerine yönelik bir uygulama. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8. (32), 159-173.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Gökbulut, E. (2011). Meslek yüksekokulu iktisadi ve idari programlarından mezun olan öğrencilerin işgücü piyasasındaki durumlarının analizi: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Kazu, Y. ve Demirli, C. (2002). Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarındaki Gelişmeler, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 155-156. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/kazu.htm 13/05/2019 tarihinde erişilmiştir.
- M.E.B. (2013). *Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı: 2013-2017*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Şahin, İ. ve Fındık, T. (2008). Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim: mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 65-86.
- Temel, M. (2006). Orta kademede mesleki ve teknik eğitim ile meslek yüksek okulları arasında uyum sorunları. 21. Yüzyıla Doğru Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Sempozyumu, 22-23 Mayıs 1996 Çankırı.
- Turkaya, A. *Ülkemizde sektörel gereksinimler ekseninde meslek yüksekokulları grafik tasarımı programları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Samsun.
- Uçar, C. ve Özerbaş, M. A. (2013). Mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki ve Türkiye’deki konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 242-253.
- Ulus, L., Tuncer, N. ve Sözen, Ş. (2015). Mesleki eğitim, gelişim ve yeterlilik açısından meslek yüksekokullarının önemi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (Ekim), 168-185.